

TÜRK TİCARET KANUNU'NUN KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELERİNİN SERMAYE PİYASASI KURULU TARAFINDAN YAYIMLANAN KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİYLE UYUMUNUN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK ANALİZİ¹

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN*

Dr. M.Uğur AKDOĞAN**

ÖZET

Kurumsal yönetim; bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, pay sahipleri ve diğer paydaşlar arasındaki bir dizi ilişkiyi kapsar. Şirketin hedeflerinin belirlendiği bir yapıyı ortaya koyarak bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğinin ve performansının nasıl denetleneceğinin esaslarını belirler. Ülkemizde SPK Kurumsal Yönetim İlkelerini belirlemiştir. İlkeler; pay sahipleri, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, menfaat sahipleri, yönetim kurulu olmak üzere dört ana bölümden oluşmuştur. İlkelerde yer alan ana kurallar “uygula, uygulamıyorsan açıkla” temeline dayanmaktadır. Bunlardan bazıları ise tavsiye niteliğindedir. Tavsiye niteliğindeki ilkelere uyulmadığı zaman bunlarla ilgili herhangi bir açıklanma yapılmasına da gerek bulunmamaktadır.

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununda da kurumsal yönetim ilkeleriyle ilişkili doğrudan veya dolaylı olarak düzenlenmiş maddeler bulunmaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerinin eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sosyal sorumluluk ilkelerine yönelik uygulamayı yönlendiren, pay sahipleriyle, şeffaflık ve hesap verilebilirlikle, yönetim kurullarının sorumluluklarıyla ve diğer menfaat sahiplerinin haklarıyla ilgili birçok madde bulunmaktadır. Bu makalede TTK düzenlemeleriyle SPK'nın düzenlediği kurumsal yönetim ilkelerinin örtüşüp örtüşmediği analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Kurumsal yönetim ilkeleri, Türk Ticaret Kanunu

1 Prof. Dr. Nalan Akdoğan'ın 3rd IConGFE&SR'nın açılış konuşması(11.06.2011 Nevşehir) metni genişletilerek makaleye dönüştürülmüştür.

* Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe Finansal Yönetim Bölüm Başkanı

** YMM, PwC

ABSTRACT**THE COMPARITIVE ANALYSIS OF THE HARMONY OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE REGULATIONS RELATED TO CORPORATE GOVERNANCE PRINCIPLES WITH THE CORPORATE GOVERNANCE PRINCIPLES ISSUED BY CAPITAL MARKET BOARD (1)**

Corporate governance involves a set of relations between company's management, its board, shareholders and other stakeholders. By establishing the company's objectives, corporate governance determines the principles on how to reach to these objectives and how to audit their performances. In our country, Capital Market Board determines the Corporate Governance Principles. The principles consist of four main sections namely shareholders, public disclosure and transparency, stakeholders and board of directors. Main rules within the principles are based on "Apply, if you don't apply, explain" approach. Some of the principles are only recommendations. With respect to non-conformity with these principles, which has the characteristic of recommendations, no disclosure is required.

Within the new Turkish Commercial Code no: 6102, there are articles that were regulated directly or indirectly attributable to Corporate Governance Principles. There exist many articles that direct the implementation of Corporate Governance Principles related to the equality, transparency, accountability and social responsibility as well as related to shareholders, the responsibilities of boards and the rights of other stakeholders. In this article, the harmonies of the regulations of Turkish Commercial Code with the regulations of CMB which relate to corporate governance are analyzed.

Key Words: Corporate Governance Principles, Turkish commercial code

1. GİRİŞ

Kurumsal yönetim; şirketin yönetimi, kurulları, pay sahipleri ve diğer paydaşları (İşletme ilgilileri) arasındaki bir dizi çıkar ilişkisini, iyi kurumsal yönetim uygulamasını sağlamaya yönelik olarak düzenleyen kurallar, düzenlemeler ve ilkeler bütünüdür. Şirketlerin yönetim kurulları, üst kademe yönetimi, kontrol gücünü elinde bulunduran hakim ortaklar, kontrol gücü bulunmayan azınlık pay sahipleri, çalışanlar, alacaklılar, müşteriler, derecelendirme kuruluşları, denetçiler, kamu kurumları, bankalar gibi diğer menfaat sahiplerinin; çıkarlarının eşitlik esasına dayalı olarak, gerekli dengeyi sağlayacak biçimde kurulmasının sağlanmasında uyulacak esaslar kurumsal yönetim ilkelerini oluşturur.

İyi bir kurumsal yönetimin temel ilkeleri, *eşitlik (adillik), şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluktur.*

Eşitlik ilkesi ile, şirketi yönetenlerin tüm faaliyetlerinde pay ve menfaat sahiplerine adil, eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarını önlemesi beklenir.

Şeffaflık ilkesi, ticari sır niteliğindeki ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, kullanıcının ihtiyacına uygun zamanda, doğru, tam (eksiksiz), anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, yorumlanabilir nitelikte, düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulmasını gerekli kılar.

Hesap verebilirlik ilkesi; kurumsal yönetim ilkelerinden en önemlilerinden biridir. Bu ilke gereği, yönetim kurulu üyeleri, şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı hesap verme sorumluluğu bulunmaktadır.

Sorumluluk ilkesi ise, şirket yönetiminin şir-

ket adına yaptığı tüm faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğunu ve bunun denetlenmesini ifade eder. Dolayısıyla, şirket yönetimlerinde bütün bu ilkelere uymak kaçınılmaz olmaktadır. (SPK, Kurumsal Yönetim İlkeleri)

Bu makalede kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili olarak 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununda ne gibi düzenlemeler yapıldığı tespit edilerek, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yayımlanmış olduğu kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumu analiz edilecektir.

2. KURUMSAL YÖNETİMİN KAPSAMI

Kurumsal yönetimde eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirliği sağlamak ve sorumlulukları tanımlamak amacıyla, işletme yönetiminde, yönetim kurulları işletme pay sahipleri ve işletme ilgilileri ile olan çıkar ilişkilerinde bu grupların haklarını koruyucu birçok düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, kurumsal yönetim ilkelerinin kapsamını oluşturmaktadır.

Kurumsal Yönetimin kapsamında aşağıdaki düzenlemeler bulunmaktadır:

- Pay Sahipleri İle İlgili Düzenlemeler

Bu grupta pay sahiplerinin haklarının korunmasına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Yapılan düzenlemelerle pay sahiplerinin aşağıda sıralanan haklarının kullanımı düzenlenmiştir.

1. Pay Sahipliği Haklarının Kullanımının Kolaylaştırılması
2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı
3. Genel Kurula Katılım Hakkı
4. Oy Hakkı
5. Azınlık Hakları
6. Kar Payı Hakkı

7. Payların Devri

8. Pay Sahiplerine Eşit İşlem İlkesi

- Kamuyu Aydınlatma Ve Şeffaflık İle İlgili Düzenlemeler

Bu grupta aşağıda listelenen işletmelere ilişkin bilgilerin kamuya açıklanması esasları ve kamuya açıklanacak bilgiler düzenlenmiştir.

1. Kamuyu Aydınlatma Esasları ve Araçları
2. Şirket ile Pay Sahipleri, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticiler Arasındaki İlişkilerin Kamuya Açıklanması
3. Kamunun Aydınlatılmasında Periyodik Finansal Tablo ve Raporlar
4. Bağımsız Denetimin İşlevi
5. Ticari Sır Kavramı ve İçerden Öğrenenlerin Ticareti
6. Kamuya Açıklanması Gereken Önemli Olay Ve Gelişmeler

- Menfaat Sahipleri (Paydaşlar) İle İlgili Düzenlemeler

İşletme ile ilgisi bulunan diğer menfaat sahiplerinin haklarının korunmasıyla ilgili olarak aşağıdaki konularda düzenlemeler yapılmıştır.

1. Menfaat Sahiplerine İlişkin Şirket Politikası
2. Menfaat Sahiplerinin Şirket Yönetimine Katılımının Desteklenmesi
3. Şirket Malvarlığının Korunması
4. Şirketin İnsan Kaynakları Politikası
5. Müşteriler ve Tedarikçilerle İlişkiler
6. Etik Kuralları

7. Sosyal Sorumluluk

- Yönetim Kuruluna İlişkin Düzenlemeler

Bu grupta,yönetim kuruluna ilişkin aşağıda sıralanan konularda düzenlemeler yapılmıştır.

1. Yönetim Kurulunun Temel Fonksiyonları
2. Yönetim Kurulunun Faaliyet Esasları ile Görev ve Sorumlulukları
3. Yönetim Kurulunun Oluşumu ve Seçimi
4. Yönetim Kuruluna Sağlanan Mali Haklar
5. Yönetim Kurulunda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı ve Bağımsızlığı
6. Yöneticiler

3. İYİ BİR KURUMSAL YÖNETİMİN SAĞLAYACAĞI YARARLAR

İyi bir Kurumsal yönetimin varlığı, şirket yönetimine olan güveni artırmaktadır. Şirkete duyulan güven şirketin değerinin artmasına neden olabilmekte, dış piyasalardan veya yerli piyasalardan daha kolay fon bulma olanağı sağlamakta, sermaye maliyetini azaltmakta, daha düşük faizlerle fon sağlanabilmekte,küreselleşen dünyada rekabetçi avantaj sağlamasına olanak tanımaktadır.Bu nedenle özellikle halka açık olan diğer bir deyişle kamuya hesap verme sorumluluğu bulunan işletmelerin kurumsal yönetim ilkelerine uymasının sağlanması hususunda birçok ülke mevzuatlarında düzenlemeler yapılmıştır.Ülkemizde de bu konuda Sermaye Piyasası Kurulu tarafından “Kurumsal Yönetim İlkeleri” (2) yayımlanmıştır. 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununda da bu konuda aşağıda detaylı olarak incelenmiş bulunan birçok madde bulunmaktadır.

4. 6102 SAYILI YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ

TTK'nın düzenlemeleri, pay sahipleri ile ilgili düzenlemeler, kamuyu aydınlatma ve şeffaflıkla ilgili düzenlemeler, menfaat sahipleri (İşletme ilgilileri) ile ilgili düzenlemeler, yönetim kurulu ile ilgili düzenlemeler olarak anonim ortaklıklar dikkate alınarak incelenecektir.

4.1. PAY SAHİPLERİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

TTK'nın pay sahipleri ile ilgili düzenlemeleri anonim ortaklıklar dikkate alınarak kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında incelenmiştir. TTK' da yer alan maddeleri bu amaçla yapılan sınıflandırmada aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

İ. Pay sahipliği haklarının kullanımının kolaylaştırılmasıyla ilgili olarak TTK 414, 415, 425-428, 466, 499.cu maddelerde hükümler bulunmaktadır.

İİ. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile ilgili olarak ise aşağıdaki madde hükümleri vardır:

TTK 437 özel denetim isteme hakkı , TTK 438-444 mad.,TTK 1524,1527 Md elektronik ortamda bilgi alma

iii. Genel kurula katılım hakkı ile ilgili maddeler:

TTK 407-419 mad.

iv. Oy Hakkı ile ilgili maddeler:

TTK 434- 436 maddeler

v. Azınlık hakları ile ilgili maddeler:

TTK 360 mad, 411 mad..

vi. Kar payı hakkı ile ilgili maddeler:

TTK 509, 511 mad.

vii. Payların devri ile ilgili maddeler:

TTK, 489, - 497 maddeler

viii. Pay sahiplerine eşit İşlem İlkesi ile ilgili maddeler:

TTK madde 357

4.1.1. Pay Sahipliği Haklarının Kullanımının Kolaylaştırılması

Kurumsal yönetim ilkeleri, pay sahipliği haklarının kullanılmasında mevzuata, esas sözleşmeye ve diğer şirket içi düzenlemelere uyulması gerektiğini ve bu hakların kullanılmasını sağlayacak önlemlerin alınması gerektiğini vurgular. Bu amaçla ,pay sahipleri ile ilgili her türlü ilişkiyi düzenleyen ve pay sahipleri ile ilgili bilgileri tutan ,pay sahipleri ile ilgili ilişkiler birimin işletmede kurulması gerektiğini açıklar.

Bu açıdan TTK düzenlemeleri analiz edildiğinde, TTK Düzenlemeleri'nde aşağıdaki maddeleri görmek mümkündür.

Pay sahiplerini genel kurula çağırma, onları bilgilendirme görevi de 410, 415 Md ile yönetim kuruluna verilmiştir.Yönetim kurulu,genel kurul duyurularını iki hafta öncesinden internet sitesinden ve Türkiye Ticaret Sicili gazetesinde yayımlar.Pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla gündem, yayımlanacak gazeteler bildirilir.

TTK 499 Md.Pay Defteri: Pay sahipleri ile ilgili her türlü bilgi pay defterine kayıt edilir .Merkezi kayıt kurulu tarafından kayden takibi yapılan paylar için SPK hükümleri geçerlidir.

TTK pay sahiplerinin kişisel hakları başlığı altında pay sahiplerinin haklarıyla ilgili düzenlemeler yapmıştır. 425-433 Md

Pay sahiplerinin genel kurulda temsilcisi aracılığı ile temsil edilmesi imkanı tanınmıştır. Ayrıca TTK 1527. Md.şirket sözleşmesinde belirtilme-

si kaydıyla pay sahiplerinin kurullara elektronik ortamda katılabileceği hükme bağlanmıştır

TTK 466 md pay sahiplerinin korunması düzenlenmiştir.

Şarta bağlı sermaye artırımlarında, tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım haklarını içeren senetlerin ihracında bunlar önce mevcut payları oranında pay sahiplerine önerilir. öneriye muhatap olma hakkı haklı sebeplerin varlığında sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir.

4.1.2. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı

SPK kurumsal yönetim ilkeleri, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımında, pay sahipleri arasında ayırım yapılamayacağını vurgular. Pay sahipliği haklarının sağlıklı olarak kullanılabilmesi için gerekli olan bütün bilgiler pay sahiplerinin kullanımına sunulmalıdır. Bilgi, tam ve gerçeği dürüst bir biçimde yansıtacak şekilde zamanında ve özenli bir şekilde verilmelidir. Genel kurul veya yönetim kurulu ancak ticari sırların muhafazası veya korunmaya değer bir şirket menfaatinin bulunması gerekçesi ile inceleme ve bilgi talebini reddedebilir. Özel denetçi tayinini istemek hakkı da bilgi alma hakkının bir parçasıdır (Sözleşmeye hüküm konulabilir- tavsiye ediliyor)

TTK Düzenlemeleri: TTK 437 Md. Bilgi alma ve inceleme hakkını düzenlemiştir. Bu maddeye göre;

1) Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az onbeş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur.

Her pay sahibi, gideri şirkete ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebilir.

(2) Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümü, 200 üncü madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar. Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir. Bu hâlde yönetim kurulu bu maddenin üçüncü fıkrasına dayanamaz.

(3) Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir.

(4) Şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenebilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekir. İzin alındığı takdirde inceleme bir uzman aracılığıyla da yapılabilir.

(5) Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir.

(6) Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleş-

meyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz.

Bu madde hükümlerinden de görüleceği üzere, TTK hükümleri SPK'nın kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumludur. TTK'da ayrıca kurumsal yönetim ilkelerinde olduğu gibi özel denetim isteme hakkı da 438-444 maddelerde aşağıdaki biçimde düzenlenmiştir.

“MADDE 438- (1) Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir.

(2) Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir

Madde 439-1) Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi hâlinde, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibarî değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilir.

(2) Dilekçe sahiplerinin, kurucuların veya şirket organlarının, kanunu veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını, ikna edici bir şekilde ortaya koymaları hâlinde özel denetçi atanır.”

TTK' da ayrıca bilgi alma ve inceleme kapsamında, elektronik ortamda da bilgi verilmesine olanak getirmiştir.

SPK Kurumsal Yönetim İlkelerine göre elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri konusunda pay sahiplerinin bilgi alma haklarının genişletilmesi amacıyla yönelik olarak, hakların kullanımını etkileyebilecek her türlü bilginin

güncel olarak elektronik ortamda pay sahiplerinin kullanımına sunulması gerektiği hususu düzenlenmiştir. Bu konudaki TTK düzenlemeleri ise aşağıdaki gibidir:

“I - İnternet sitesi

MADDE 1524- (1) Her sermaye şirketi, bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü aşağıdaki hususların yayımlanmasına özgülemek zorundadır.

a) Şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar.

b) Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar.

c) Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları

(2) İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir.”

Dolayısıyla bu madde ile TTK, şirketlere internet siteleri oluşturmayı ve şirket bilgilerini internetten sunmayı mecbur tutmaktadır.

Ayrıca TTK 1527.maddede elektronik ortamda da kurulların toplanabileceğini düzenlemiştir.

Bu madde hükmü aşağıdaki gibidir:

“Elektronik ortamda kurullar

1. İlkeler

MADDE 1527- (1) Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve mü-

dürler kurulu tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir. Bu hâllerde Kanunda veya şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülen toplantı ile karar nisaplarına ilişkin hükümler aynen uygulanır.”

Özetle TTK hükümlerinin bilgi alma ve inceleme hakkı açısından Kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumlu olduğunu söyleyebiliriz.

4.1.3. Genel Kurula Katılım Hakkı

Kurumsal yönetim ilkelerine göre; gerçek pay sahiplerinin genel kurula katılımını teminen, genel kurul toplantısından makul bir süre öncesine kadar, pay sahiplerine ilişkin kayıtların tutulması ve saklanması konusunda faaliyet gösteren kuruluşların kayıtları da dikkate alınarak, nama yazılı hisse senedi sahibi pay sahipleri, pay defterine kaydedilir. Genel kurul toplantısı için davet usulü, içeriği ve zamanlaması, pay sahiplerinin toplantı gündem maddeleri hakkında yeterince bilgilendirilmesini sağlar ve hazırlık yapma imkanı verir. Yönetim kurulu gündem maddeleri ile ilgili olarak bilgilendirme dokümanı hazırlar ve bunu kamuya duyurur.

TTK Düzenlemeleri: TTK 407-419 maddelerinde genel kurul toplantılarını düzenlemiştir.

“MADDE 415- (1) Genel kurul toplantısına, yönetim kurulu tarafından düzenlenen “hazır bulunanlar listesi”nde adı bulunan pay sahipleri katılabilir.

(2) Hazır bulunanlar listesinde adı bulunan senede bağlanmamış payların, ilmuhaberlerin nama yazılı payların sahipleri ve Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen pay sahipleri veya anılanların temsilcileri genel kurula katılır. Gerçek kişilerin kimlik gösterme-

leri, tüzel kişilerin temsilcilerinin vekâletname ibraz etmeleri şarttır.

(3) Hamiline yazılı pay senedi sahipleri, genel kurulun toplantı gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alırlar ve bu kartları ibraz ederek genel kurul toplantısına katılabilirler. Ancak, giriş kartının verilmesinden sonraki bir tarihte hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahipleri de genel kurula katılabilirler.

(4) Genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin payların sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri veya pay senetlerini şirkete bir kredi kuruluşuna veya başka bir yere depo edilmesi şartına bağlanamaz.

4.1.4. Oy Hakkı

Kurumsal yönetim ilkelerine göre oy hakkı; vazgeçilmez nitelikte bir hak olup, esas sözleşme ile kaldırılamaz ve oy hakkının özüne dokunulamaz. Oy hakkının kullanılmasını zorlaştıran uygulamalardan kaçınılır. Sınır ötesi de dahil olmak üzere her pay sahibine oy hakkını en kolay ve uygun şekilde kullanma fırsatı sağlanır. Pay sahibinin genel kurulda kullanabileceği oy sayısına üst sınır getirilemez. Oy hakkı, payın iktisap edilmesi anında doğar, oy hakkının iktisap tarihinden itibaren belirli bir süre sonra kullanılmasını öngöreceği şekilde bir düzenleme yapılamaz. Oy hakkında imtiyaz tanınmasından kaçınılır. Pay sahibi olmayan kişinin temsilci olarak vekâleten oy kullanmasını engelleyen hükümlere esas sözleşmede yer verilmez.

Karşılıklı iştirak ilişkisi, beraberinde bir hakimiyet ilişkisini de getiriyorsa, karşılıklı iştirak içerisinde bulunan şirketler, nisap oluşturmak gibi, çok zaruri durumlar ortaya çıkmadıkça, karşılıklı iştirak ilişkisi içerisinde buldukları şirketin genel kurullarında oy haklarını kullanmaktan kaçınırlar ve bu durumu kamuya açıklarlar. Mevzuat ve esas sözleşmede yer alan özel hükümler

saklı kalmak üzere genel kurul toplantısında oylama açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır. Pay sahiplerinin talep etmesi halinde oylamanın şekli genel kurul tarafından belirlenir. Oy kullanma prosedürü toplantıdan önce ve toplantı başlangıcında pay sahiplerine duyurulur

TTK Düzenlemeleri: TTK 434-436 maddelerde ve 1527 md 5. fıkrada oy haklarının kullanımını düzenlenmiştir. Buna göre, Md 434

-pay sahipleri genel kurulda paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak oy kullanır.

(2) Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.

(3) Şirketin finansal durumunun düzeltilmesi sırasında payların itibarî değerleri indirilmişse payların indiriminden önceki itibarî değeri üzerinden tanınan oy hakkı korunabilir.

(4) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı halka açık olmayan anonim şirketlerde birikimli oyu bir tebliğle düzenleyebilir

2. Oy hakkının doğumu:

MADDE 435- (1) Oy hakkı, payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar.

3. Oydan yoksunluk:

MADDE 436- (1) Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz.

(2) Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin karar-

larda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz

TTK Md.1527:

(5) Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları bir tüzük ile düzenlenir. Tüzükte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler tüzükten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Tüzük ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407 nci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen komiserlerin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelir.

(6) Birinci ilâ dördüncü fıkra hükümleri çerçevesinde oyun gerçek sahibi tarafından kullanılmasına ve uygulamaya ilişkin kurallar ile pay sahibinin temsilcisine internet sitesi aracılığıyla talimat vermesi esas ve usulleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

4.1.5. Azınlık Hakları (Kontrol Gücü Olmayan Paylar)

SPK kurumsal yönetim ilkeleri; azınlık haklarını da düzenlemiş ve azınlık haklarının kullanılmasında azami özenin gösterilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu amaçla,

- Azınlık pay sahiplerinin yönetim kuruluna temsilci göndermelerini teminen esas sözleşmede birikimli oy kullanma yöntemine yer verilmesi gerektiği,

- sermayenin yirmide birinden daha düşük bir miktara sahip olan veya olanlara azınlık haklarının esas sözleşme ile tanınacağı ,

-Azınlık haklarının kapsamının esas sözleşmede düzenlenerek genişletilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir.(SPK .KYİ. 1/5)

TTK Düzenlemeleri: TTK’ da grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi ile ilgili olarak 360.maddede düzenleme bulunmaktadır.

“MADDE 360- (1) Esas sözleşmede öngörülme şartı ile, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve **azlığa** yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve **azlık** arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlık mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur. Bu şekilde tanınacak temsil edilme hakkı, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Bağımsız Ayni şekilde TTK’nın 411. maddesinde azlık (azınlık)paylarının haklarıyla ilgili olarak genel kurulu toplantıya çağırma hususunda aşağıda açıklanan hüküm bulunmaktadır:

“ 2.Azlık,

a) Genel olarak

MADDE 411- (1) Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını iste-

yebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

(2) Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır.

(3) Çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır.

(4) Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırkbeş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır; aksi hâlde çağrı istem sahiplerince yapılır.”

TTK maddeleri de incelendiğinde azınlık haklarıyla ilgili olarak , bunların da yönetim kurullarında temsil edilebileceklerine ilişkin zorunlu olmasa da imkan sağlanmıştır.

4.1.6. Kar Payı Hakkı

Kar payı hakkı ile ilgili olarak SPK kurumsal yönetim ilkelerinde ve TTK maddelerinde hükümler bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

Kar payı hakkına ilişkin SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri (**SPK KYİ. 1/6**) aşağıdaki gibidir:

- Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, mevzuatta tanımlanan örtülü ve muvazaalı işlemler yapmak suretiyle karı azaltamaz.

- Şirketin belirli ve tutarlı bir kar dağıtım politikası olur ve kamuya açıklanır. Bu politika genel kurul toplantısında pay sahiplerinin bilgisine sunulur ve faaliyet raporunda, izahname ve sirkülerlerde yer alır.

- Yönetim kurulunun, genel kurula karın dağıtılmamasını teklif etmesi halinde, bunun nedenleri ile karın kullanım şekline ilişkin bilgi ayrıca pay sahiplerine sunulur ve faaliyet raporunda, izahname ve sirkülerlerde yer alır. -Kar dağıtımı

mevzuatta öngörülen süreler içerisinde, genel kurul toplantısını takiben en kısa sürede yapılır. Kar payı (temettü) avansı kararı alınmasında ve uygulamasında azami özen gösterilir.

- Kar dağıtım politikasında pay sahiplerinin menfaatleri ile şirket menfaati arasında tutarlı bir politika izlenir.

TTK Düzenlemeleri: TTK'da sekizinci bölümde "Kâr, Kazanç ve Tasfiye Payı" adı altında 507-513. maddelerde hükümler bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

-Kâr ve tasfiye payı hakkı açısından, genel olarak, her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkını haizdir. Şirketin sona ermesi hâlinde her pay sahibi, esas sözleşmede sona eren şirketin mal varlığının kullanılmasına ilişkin, başka bir hüküm bulunmadığı takdirde, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılır. yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemeler saklıdır." (TTK MADDE 507)

- Esas sözleşmede payların bazı türlerine tanınan imtiyaz haklarıyla özel menfaatler saklıdır.

- Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Kar payının hesaplanmasıyla ilgili olarak da 508 maddede düzenleme bulunmaktadır Buna göre,

-Esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, kâr ve tasfiye payının pay sahibinin sermaye payı için şirkete yaptığı ödemelerle orantılı olarak hesap edileceği , ve yıllık karın da yıllık bilançoya göre belirleneceği belirtilmektedir. Diğer bir ifade ile Ticaret kanununa göre dağıtılacak kar, yıllık bilançoda raporlanacak dönem net karına göre hesap edilecektir.Özellikle muhasebe kayıtlarının Türkiye muhasebe standartlarına göre tutulması gerektiği göz önüne alınırsa dağıtım konusu olacak karın hesaplanmasında da muha-

sebe standartlarına göre hesaplanmış ve bilanço-da raporlanmış kar olacağı açıktır.

TTK 'nın 509 . maddesinde, kâr payı, hazırlık dönemi faizi ve kazanç payı ile ilgili düzenleme ise aşağıdaki gibidir:

(1) Sermaye için faiz ödenemez.

(2) Kâr payı ancak net dönem kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir.

(3) Kâr payı avansı, Sermaye Piyasası Kanununa tabi olmayan şirketlerde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bir tebliği ile düzenlenir.

Yukarıdaki madde hükmü de değerlendirildiğinde, kar payından avans ödemesi imkanı olduğunu ve SPK kapsamındaki işletmelere SPK tebliğ hükümlerinin uygulanacağını diğer işletmeler için ise eski adıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığının tebliği ile düzenleneceği belirtmektedir.

4.1.7. Payların Devri

Payların devri ile ilgili olarak SPK kurumsal yönetim ilkelerinde, pay sahiplerinin paylarını serbestçe devretmesini zorlaştırıcı uygulamalardan kaçınılması gerektiği ve esas sözleşmede pay devrini zorlaştırıcı düzenlemelere yer verilmeyeceği düzenlenmiştir.(SPK.KYİ. 1/7)

TTK Düzenlemeleri:

TTK, 489-497 maddelerinde payların devrini düzenlemiştir.Bu madde hükümleri aşağıdaki biçimde özetlenebilir:

- Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hüküm ifade eder. (TTK.md. 489)

- Nama yazılı paylar, kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, , herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler.

Hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı

pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir. (TTK.md. 490)

TTK Madde 491’ de devrin kanunen sınırlandırıldığı durumlar da belirlenmiştir.Bu madde hükmüne göre;

- Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir;Ancak, devir, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla gerçekleştirildiğinde kuşkusuz bu onay aranmaz.

- Şirket, sadece, devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirkete istenen teminat verilmişse onay vermeyi reddedebilir.

TTK ‘nın hükümleri değerlendirildiğinde, payların devrinde zorlaştırıcı hükümler olmadığı ve kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

4.1.8. Pay Sahiplerine Eşit İşlem İlkesi

SPK kurumsal yönetim ilkeleri; azınlık ve yabancı pay sahipleri dahil, tüm pay sahiplerine eşit muamele edilmesini öngörür.Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler ile yönetim kontrolünü elinde bulunduran pay sahipleri, ya da imtiyazlı bir şekilde çeşitli bilgilere ulaşma imkanı olan kimseler, kendileri adına şirketin faaliyet konusu kapsamında yaptıkları işlemleri kamuya açıklarlar.Pay sahipleri, kendi haklı menfaatlerini koruma amacı olmaksızın, şirkete veya diğer pay sahiplerine zarar verme kastı ile hareket edemezler. (SPK.KYİ. 1/8)

TTK Düzenlemeleri: TTK ‘nın 357. maddesinde “Eşit İşlem İlkesi” başlığı altında, “Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur” ifadesi bulunmaktadır.

Özetle, TTK hükümleri bu ilke açısından da uyumludur.

Genel olarak pay sahipleri ile ilgili olarak TTK’ da yer alan hükümlerin SPK kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumlu olduğu ve kurumsal yönetim ilkelerinin TTK mevzuatına girdiğini belirtebiliriz.

4.2. KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIKLA İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkesiyle ilgili olarak TTK’da yer alan düzenlemeler aşağıdaki maddelerde görülmektedir.

1. Kamuyu Aydınlatma Esasları ve Araçları

TTK md 514- 518,1524

2. Şirket ile Pay Sahipleri, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticiler Arasındaki İlişkilerin Kamuya Açıklanması

TTK md. 395, 396 516,518,1524

3. Kamunun Aydınlatılmasında Periyodik Mali Tablo ve Raporlar

TTK md 514 - 515,1524

4. Bağımsız Denetimin İşlevi

TTK md.397- -406

5. Ticari Sır Kavramı ve İçerden Öğrenenlerin Ticareti

TTK md. 404

6. Kamuya Açıklanması Gereken Önemli Olay Ve Gelişmeler

TTK md.516,1524

4.2.1. Kamuyu Aydınlatma Esasları Ve Araçları

SPK kurumsal yönetim ilkelerinde kamuyu aydınlatma esasları ve araçları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.Bu ilkeleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Kamuya açıklanacak bilgiler, açıklamadan yararlanacak kişi ve kuruluşların karar vermelerine yardımcı olacak şekilde, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir, düşük maliyetle kolay erişilebilir ve eşit bir biçimde kamunun kullanımına sunulur. Kamunun aydınlatılması ile ilgili olarak bir bilgilendirme politikası oluşturulur ve kamuya açıklanır.

- Şirketin sermaye piyasası araçlarının değerine etki etme ihtimali bulunan gelişmeler mevzuat ile belirlenen süre içerisinde zaman geçirmeksizin kamuya duyurulur. Şirketin finansal durumunda ve/veya faaliyetlerinde önemli bir değişiklik olması halinde veya yakın bir gelecekte önemli bir değişikliğin ortaya çıkmasının beklendiği durumlarda, ilgili düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, kamuoyu bilgilendirilir.

- Şirketin kamuya yapmış olduğu açıklamalar ile ilgili olarak sonradan ortaya çıkan değişiklikler ve gelişmeler sürekli olarak güncellenerek kamuya duyurulur.

- Yönetim kurulunun, bu İlkelerde yer alan prensiplerin uygulanıp uygulanmadığını, uygulanmıyor ise gerekçesini ve bu prensiplere tam olarak uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarına ilişkin bilgileri içeren tek taraflı irade beyanına ve varsa buna ilişkin uyum raporuna, yıllık faaliyet raporunda yer verilir ve kamuya açıklanır.

- Kar payı dağıtım politikası faaliyet raporunda yer alır ve bilgilendirme politikası çerçevesinde kamuya açıklanır

- Oluşturulan etik kuralları bilgilendirme politikası çerçevesinde kamuya açıklanır.

- Sermaye piyasası araçları yabancı borsalarda kote olan şirket, yurt dışında açıklamakla zorunlu tutulduğu bilgileri yurt içinde bir zorunluluk bulunmayan hallerde dahi, bu bilgilerin anlaşıl-

masını kolaylaştırıcı bilgilendirme notu ile birlikte, yurt dışı borsalar ile eşzamanlı olarak yurt içinde de kamuya açıklar.

- Proforma finansal tablolar ve raporlar dahil, kamuya yapılacak açıklamalarda yer alan geleceğe yönelik bilgiler, tahminlerin dayandığı gerekçeler ve istatistik veriler ile birlikte açıklanır. Bilgiler, dayanağı olmayan abartılı öngörüler içeremez, yanıltıcı olamaz ve şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçları ile ilişkilendirilir.

- Kamunun aydınlatılmasında, şirkete ait internet sitesi aktif olarak kullanılır.

TTK Düzenlemeleri:

TTK 'da finansal tablolar, raporlar ve şeffaflık ve kamuya aydınlatma açısından bir çok madde bulunmaktadır.

Anonim şirketlerin finansal tabloları ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporuyla ilgili olarak aşağıda sıralanan düzenlemeler bulunmaktadır:

- Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. (TTK.Md. 514)

- Dürüst resim ilkesi'ne göre finansal tablolar hazırlanır.

Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. (TTK Md. 515)

- Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, şir-

ketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtır. Bu raporda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir. Raporda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşması muhtemel risklere de açıkça işaret olunur. Bu konulara ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmesi de raporda yer alır. Yönetim kurulunun faaliyet raporu ayrıca aşağıdaki hususları da içermelidir:

* Faaliyet yılının sona ermesinden sonra şirkette meydana gelen ve özel önem taşıyan olaylar.

* Şirketin araştırma ve geliştirme çalışmaları.

* Yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilere ödenen ücret, prim, ikramiye gibi mali menfaatler, ödenekler, yolculuk, konaklama ve temsil giderleri, aynı ve nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar.

* Hem anonim şirketler hem de şirketler topluluğu bakımından, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun zorunlu asgari içeriği, ayrıntılı olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir (**TTK.Md. 516**)

-Şirketler topluluğunun finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporunun hazırlanmasında uygulanacak muhasebe standartları TTK 'nın 517. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre;

(1) Konsolide finansal tabloları hazırlamakla yükümlü işletmeler ile konsolidasyon kapsamına giren işletmelerin belirlenmesinde ve ilgili diğer konularda Türkiye Muhasebe Standartları geçerlidir.

(2) Konsolide finansal tablolar 515 inci madde de öngörülen esas ve ilkelere göre çıkarılır. (tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde)

- Topluluğa ilişkin yıllık faaliyet raporu ana şirketin yönetim kurulu tarafından 516 ncı maddeye göre düzenlenir. (**TTK.Md. 518**)

- Elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetlerinde internet sitesinden yararlanılır. Her sermaye şirketi, bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü aşağıdaki hususların yayımlanmasına ayırmak zorundadır. (**TTK.Md.1524**)Yayımlanacak içeriklerin başlıcaları şunlardır:

a) Şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar.

b) Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar.

c) Yönetim ve müdürler kurulu tarafından alınan; rüçhan, değiştime, alım, önerilme, değişim oranı, ayrılma karşılığı gibi haklara ilişkin kararlar; bunlarla ilgili bedellerin nasıl belirlendiğini gösteren hesapların dökümü.

d) Değerleme raporları, kurucular beyanı, payların halka arz edilmesine dair taahhütler, bunlara ait teminatlar ve garantiler; iflasın ertelenmesine veya benzeri konulara ilişkin karar metinleri; şirketin kendi paylarını iktisap etmesi hakkındaki genel kurul ve yönetim kurulu kararları, bu işlemlerle ilgili açıklamalar, bilgiler, belgeler.

e) Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi, tür değiştirmesi hâlinde, ortakların ve menfaat sahiplerinin incelemesine sunulan bilgiler, tablolar, belgeler; sermaye arttırımı, azaltılması dâhil, esas sözleşme değişikliklerine ait belgeler, kararlar; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararları, menkul kıymet çıkarılması gibi işlemler dolayısıyla hazırlanan raporlar.

f) Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları

g) Şeffaflık ilkesi ve bilgi toplumu açısından açıklanması zorunlu bilgiler

h) Bilgi alma kapsamında sorulan sorular, bunlara verilen cevaplar, diğer kanunlarda pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılması için öngörülen hususlar.

1) Finansal tablolar, kanunen açıklanması gerekli ara tablolar, özel amaçlarla çıkarılan bilançolar ve diğer finansal tablolar, pay ve menfaat sahipleri bakımından bilinmesi gerekli finansal raporlamalar, bunların dipnotları v e) Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi, tür değiştirmesi hâlinde, ortakların ve menfaat sahiplerinin incelemesine sunulan bilgiler, tablolar, belgeler; sermaye arttırımı, azaltılması dâhil, esas sözleşme değişikliklerine ait belgeler, kararlar; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararları, menkul kıymet çıkarılması gibi işlemler dolayısıyla hazırlanan raporlar.

i) Yönetim kurulunun yıllık raporu, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklaması; yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle yöneticilere ödenen her türlü paralar, temsil ve seyahat giderleri, tazminatlar, sigortalar ve benzeri ödemeler.

j) Denetçi, özel denetçi, işlem denetçisi raporları.

k) Yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri, pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin bilgiler.

- Yukarıda sıralanan yükümlülöklere uyulmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturur; Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Ceza hükümleri saklıdır.

- İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya

menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir.

- İnternet sitesinin bu maddenin amaçlarına özgülönmüş kısmında yayımlanan içeriğın başına tarih ve parantez içinde “yönlendirilmiş mesaj” ibaresi konulur. Bu ibareli mesaj ancak Kanuna yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir. Özgölenen kısımda yer alan bir mesajın yönlendirildiğı karinedir. Sitenin, bir numara altında tescili ve ilgili diğer husular Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.

-TTK ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörölmedikçe, şirketin internet sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır; aksi hâldde konulmamış sayılır. Finansal tablolar için bu süre beş yıldır.

- Yönlendirilmiş mesajların basılı şekilleri TTK 82 nci madde uyarınca saklanır. İnternet sitesinde yer alacak bilgiler metin hâline getirilip şirket yönetimi tarafından tarih ve saati gösterilerek noterlikçe onaylı bir deftere sıra numarası altında yazılır veya yapıştırılır. Daha sonra sitede yayımlanan bilgilerde bir değişiklik yapılırsa, değişikliğe ilişkin olarak yukarıdaki işlem tekrarlanır.

TTK düzenlemeleri değerlendirildiğinde, **Kamuyu Aydınlatma Esasları Ve Araçları Açısından** yeterli düzenlemenin bulunduğu vefinansal tabloların ve faaliyet raporunun şeffaf sunumunun sağlanması için gerekli düzenleyici maddelerin bulunduğu ve bu bilgilerin işletme ilgililerine ulaştırılması için internet sitelerinin oluşturulması mecburiyetinin getirildiğini söyleyebiliriz.

4.2.2. Şirket İle Pay Sahipleri, Yönetim Kurulu Üyeleri Ve Yöneticiler Arasındaki İlişkilerin Kamuya Açıklanması

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri kapsamında bu konudaki düzenlemeleri aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- Mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir kişi veya grubun şirket sermayesinde veya oy haklarındaki payının şirketin sermayesinin veya oy haklarının %5, %10, %25, %33, %50 ve %66,67'sine ulaşması, aşması veya bu oranların altına inmesi durumları şirket tarafından öğrenildiği anda zaman geçirmeksizin kamuya açıklanması gerekir.

- Şirketin gerçek kişi nihai hakim pay sahibi/sahipleri dolaylı ve karşılıklı iştirak ilişkilerinden arındırılmak sureti ile kamuya açıklanır. Şirketin ortaklık yapısı, sadece gerçek kişi pay sahiplerinin isimlerinin, pay miktarı ve oranları ile hangi grup paya sahip olduklarına ilişkin bilgilerin yer aldığı bir tablo haline getirilir ve bu tabloya faaliyet raporunda ve mali tablo dipnotlarında yer verilir. Yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve sermayenin doğrudan ya da dolaylı olarak %5'ine sahip olan pay sahipleri, şirketin sermaye piyasası araçları üzerinde yapmış oldukları işlemleri kamuya açıklarlar.

- Şirketin Yönetim Kurulu üyeleri, yöneticiler ve şirket sermayesinin doğrudan ya da dolaylı olarak en az %5'ine sahip olan pay sahipleri;

- Pay sahibi olduğu grup şirketleri ile grup şirketi olmamakla beraber, şirketin önemli miktarda ticari ilişki içerisinde bulunduğu şirketlerin sermaye piyasası araçlarında gerçekleştirdikleri alım ve satım işlemlerini derhal kamuya açıklarlar. Yönetim Kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve şirket sermayesinin doğrudan ya da dolaylı olarak en az %5'ine sahip olan pay sahiplerinin, sermayesinin %5'inden fazlasına sahip olduğu veya bu orana bağlı kalmaksızın, yönetim kon-

trolünü elinde bulundurduğu veya yönetiminde etkisinin olduğu şirketlerle şirket arasındaki ticari ve ticari olmayan iş ve işlemler kamuya açıklanır. Pay sahipleri, şirket yönetiminde etkinlik sağlamak için oy sözleşmeleri yapabilirler. Şirket bu amaçla imzalanmış oy sözleşmelerinin varlığının öğrenilmesi halinde konu hakkındaki bilgileri derhal kamuya açıklar. Şirket, mevzuat gereği yapması gereken açıklamalarla sınırlı kalmayarak pay sahipleri ile diğer menfaat sahiplerinin kararlarını etkileyebilecek her türlü önemli bilgiyi kamuya açıklar.

TTK Düzenlemeleri:

TTK' da , Şirket İle pay sahipleri, yönetim Kurulu üyeleri ve yöneticiler arasındaki İlişkilerin kamuya açıklanması hususunda çeşitli maddelerde düzenleme bulunmaktadır.

TTK 516,518 ve 1524 maddelerde faaliyet raporunda bulunması gereken bilgiler ve yönetim kurulunun açıklaması gereken hususlar açıklanmıştır. 516 ile 518 madde hükümlerinin kapsamı daha önce açıklanmıştır. TTK'da sermaye yapısı ile de bilgi verme zorunluluğu vardır. Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı da 358. maddede açıklanmıştır. Bu madde hükmüne göre;

-İştirak taahhüdünden doğan borç hariç, pay sahipleri şirkete borçlanamaz Ancak, borç, şirketle, şirketin işletme konusu ve pay sahibinin işletmesi gereği olarak yapılmış bulunan bir işlemden doğmuş olursa ve emsalleriyle aynı veya benzer şartlara tabi tutulduysa söz konusu olabilir. Bunun dışında pay sahipleri ticari faaliyetten kaynaklanmayan bir işlemden dolayı şirkete borçlanamazlar.

- Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz.(**TTK md 395**)

- Yönetim kurulu üyesi, onun yakınları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın borçlanamazlar. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilirler.

şirketler topluluğuna dâhil şirketler birbirlerine kefil olabilir ve garanti verebilirler. Bankacılık Kanununun bu konudaki özel hükümleri saklıdır

- TTK'nın 396. maddesinde yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağı düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun izni almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu hükme aykırı harekette bulunan yönetim kurulu üyelerinden şirket tazminat istemekte veya tazminat yerine yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etmekte serbesttir. Bu haklardan birinin seçilmesi rekabet yasağına uymayan üyenin dışındaki üyelere aittir. Bu haklar, söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya yönetim kurulu üyesinin diğer bir şirkete girdiğini, diğer üyelerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve her hâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarıyla ilgili hükümler saklıdır. (TTK.md. 396)

TTK md.1524 de daha önce açıklandığı üzere şirketlerin internet sitelerinin olması gerektiği ve bu sitelerde gerekli bilgilerin kamuya açıklanacağı düzenlenmiştir.Bu bağlamda, şirket ile

pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler arasındaki ilişkilerin de kamuya açıklanması gerekecektir.

4.2.3. Kamunun Aydınlatılmasında Periyodik Finansal Tablolar Ve Raporlar

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; periyodik finansal tablo ve finansal tablo dipnotları, şirketin gerçek finansal durumunu gösterecek şekilde hazırlanır ve kamuya açıklanır. Finansal tablolar;Uluslararası muhasebe standartlarına (TMS/IFRS) uygun olarak,bağımsız denetimden geçmiş ve tablo verilerine, muhasebe politikalarına, risklere ilişkin gerekli dipnot açıklamalarını içerecek biçimde hazırlanıp sunulacaktır.Ayrıca işletmenin faaliyet raporu, kamuoyunun şirketin faaliyetleri hakkında her türlü bilgiye ulaşmasını sağlayacak ayrıntıda hazırlanıp yayımlanacaktır.(SPK.KYİ.2/3.)

TTK Düzenlemeleri:

TTK 'nın 514 ve 515. maddeleri şirketlerin düzenleyeceği finansal tabloları,niteliklerini düzenlemiştir. 516 - 518 maddelerinde de faaliyet raporu ve raporda yer alacak asgari bilgiler , konsolide tablolar düzenlenmiştir. Ayrıca 1524 . maddede de bunların internet sitesinde yayımlanacağı hükme bağlanmıştır.Daha önce de açıklandığı üzere, finansal tablolarla ilgili madde hükümleri aşağıdaki gibidir:

“MADDE 514- (1) Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.

II - Dürüst resim ilkesi

MADDE 515- (1) Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülük-

lerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.”

MADDE 516- (1) Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtır. Bu raporda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir. Raporda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşması muhtemel risklere de açıkça işaret olunur. Bu konulara ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmesi de raporda yer alır.

(2) Yönetim kurulunun faaliyet raporu ayrıca aşağıdaki hususları da içermelidir:

a) Faaliyet yılının sona ermesinden sonra şirkette meydana gelen ve özel önem taşıyan olaylar.

b) Şirketin araştırma ve geliştirme çalışmaları.

c) Yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilere ödenen ücret, prim, ikramiye gibi mali menfaatler, ödenekler, yolculuk, konaklama ve temsil giderleri, aynı ve nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar.

(3) Hem anonim şirketler hem de şirketler topluluğu bakımından, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun zorunlu asgari içeriği, ayrıntılı olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.”

Yukarıdaki hükümler incelendiğinde, düzenlemelerin kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu olduğu ayrıca uluslararası (TMS/TFRS) ilkelere uygun olduğu görülmektedir. TTK ‘nın 517 ve 518 maddelerinde de konsolide tablo düzenlemek durumunda olan işletmelerin bu tabloları ve konsolide faaliyet raporlarını Türkiye muha-

sebe standartlarına göre ve 515. maddedeki ilkelere göre yani dürüst resim ilkesi diye ifade edilmiş olan gerçeğe uygun sunum temel ilkesine göre sunulacağını düzenlemiştir.

Aynı şekilde TTK md.1524’e göre bu tabloların internet sitesinde yayımlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Diğer taraftan TTK. Md. 397 ‘ye göre finansal tabloların denetlenmesi gerektiği ve denetlenmiş tabloların açıklanacağı düzenlenmiştir.

Bütün bu madde hükümleri dikkatte alındığında kamunun aydınlatılmasında periyodik finansal tablolar ve raporlara ilişkin TTK hükümleri ile SPK kurumsal yönetim ilkelerinin uyumlu olduğunu belirtebiliriz.

4.2.4. Kamuyu Aydınlatmada Bağımsız Denetimin İşlevi

SPK kurumsal yönetim ilkeleri incelendiğinde bağımsız denetim işlevi ile ilgili aşağıdaki esasların vurgulandığı görülmektedir. Buna göre (SPK KYİ.2/4);

-Bağımsız denetim kuruluşları ve bu kuruluşlarda istihdam edilen denetim elemanlarının bağımsız olması gerekir.

-Bağımsızlık ilkesi; bağımsız denetim faaliyetlerinin, bağımsız denetçinin mesleki takdir ve tarafsızlığını zedeleyebilecek nitelikteki herhangi bir ilişki, çıkar veya etkiden etkilenmeksizin yürütülmesini ifade eder.

-Bağımsız denetim kuruluşları belirli aralıklarla rotasyona tabi tutulur. Şirket yönetim kurulu tarafından bir bağımsız denetim kuruluşu; sürekli ve/veya özel denetimlerde en çok 5 hesap dönemi için seçilir.Şirketin aynı bağımsız denetim kuruluşu ile yeniden sürekli ve/veya özel denetim sözleşmesi imzalayabilmesi için en az 2 hesap döneminin geçmesi zorunludur.

-Bağımsız denetim faaliyeti ile danışmanlık faaliyetleri birbirinden ayrılır. Bağımsız denetim kuruluşları ve bu kuruluşlarda istihdam edilen denetim elemanları ile diğer personel bağımsız denetim hizmeti verdikleri şirketlere, bağımsız denetim hizmeti verdikleri dönemde, bedelli veya bedelsiz olarak danışmanlık hizmetleri veremezler. Bağımsız denetim kuruluşunun yönetim veya sermaye bakımından doğrudan ya da dolaylı olarak hakim bulunduğu bir danışmanlık şirketi ve çalışanları, bağımsız denetim kuruluşunun hizmet verdiği şirkete, aynı dönem için danışmanlık hizmeti veremez. Bu kapsama, bağımsız denetim kuruluşunun gerçek kişi ortakları ve yöneticileri tarafından verilen danışmanlık hizmetleri de dahildir.

TTK Düzenlemeleri:

TTK da denetçi olabilecekler 400. Maddede aşağıdaki biçimde düzenlenmiştir:

“MADDE 400- (1) Denetçi, ancak ortakları, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan bir bağımsız denetleme kuruluşu olabilir. Orta ve küçük ölçekli anonim şirketler, bir veya birden fazla yeminli mali müşaviri veya serbest muhasebeci mali müşaviri denetçi olarak seçebilirler. Bağımsız denetleme kuruluşlarının kuruluş ve çalışma esasları ile denetleme elemanlarının nitelikleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan, Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Aşağıdaki hâllerden birinin varlığında, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir, bağımsız denetleme kuruluşu ve bunun ortaklarından biri ve bunların ortaklarının yanında çalışan veya bu cümlede anılan kişilerin mesleği birlikte yaptıkları kişi veya kişiler, ilgili şirkete denetçi olamaz. Şöyle ki, önceki cümlede sayılanlardan biri;

a) Denetlenecek şirkette pay sahibiyse,

b) Denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanıysa veya denetçi olarak atanmasından önceki üç yıl içinde bu sıfatı taşımışsa,

c) Denetlenecek şirketle bağlantısı bulunan bir tüzel kişinin, bir ticaret şirketinin veya bir ticari işletmenin kanuni temsilcisi veya temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, yöneticisi veya sahibiyse ya da bunlarda yüzde yirmiden fazla paya sahipse yahut denetlenecek şirketin yönetim kurulu üyesinin veya bir yöneticisinin alt veya üst soyundan biri, eşi veya üçüncü derece dâhil, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımtıysa,

d) Denetlenecek şirketle bağlantı hâlinde bulunan veya böyle bir şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip olan bir işletmede çalışıyorsa veya denetçisi olacağı şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip bir gerçek kişinin yanında herhangi bir şekilde hizmet veriyorsa,

e) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının düzenlenmesinde denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunmuşsa,

f) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının çıkarılmasında denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunduğu için (e) bendine göre denetçi olamayacak gerçek veya tüzel kişinin veya onun ortaklarından birinin kanuni temsilcisi, temsilcisi, çalışanı, yönetim kurulu üyesi, ortağı, sahibi ya da gerçek kişi olarak bizzat kendisi ise,

g) (a) ilâ (f) bentlerinde yer alan şartları taşıdığı için denetçi olamayan bir denetçinin nezdinde çalışıyorsa,

h) Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslek faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmişse ve bunu

cari yılda da elde etmesi bekleniyorsa, denetçi olamaz; ancak, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, katlanılması güç bir durum ortaya çıkacaksa (h) bendindeki yasağın kaldırılması için belli bir süreyle sınırlı olarak onay verebilir.

TTK 400 (2) Bir bağımsız denetleme kuruluşunun, bir şirketin denetlenmesi için görevlendirildiği denetçi yedi yıl arka arkaya o şirket için denetleme raporu vermişse, o denetçi en az iki yıl için değiştirilir.

(3) Denetçi, denetleme yaptığı şirkete, vergi danışmanlığı ve vergi denetimi dışında, danışmanlık veya hizmet veremez, bunu bir yavru şirketi aracılığıyla yapamaz.

(4) Bu madde hükümleri, 554 üncü maddede öngörülen işlem denetçilerine de uygulanır. Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, işlem denetçisi genel kurul tarafından atanır ve görevden alınır”

TTK ‘nın bu madde hükmü analiz edildiğinde, kurumsal yönetim ilkelerinin denetçinin bağımsız olması gerektiği hususu ile uyumlu olduğu görülmektedir. Sadece SPK kurumsal yönetim ilkelerinde rotasyonun 5 yılda bir yapılması gerekirken ve her beş yılda denetim firmasının değişmesi öngörülürken TTK’da bu sürenin 7 yıl olduğunu ve “denetçi yedi yıl arka arkaya o şirket için denetleme raporu vermişse, o denetçi en az iki yıl için değiştirilir.” ifadesi ile rotasyonun denetim firmasına değil denetçiye getirildiğini görüyoruz.

4.2.5. Ticari Sır Kavramı Ve İçerden Öğrenenlerin Ticareti

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; ticari sır niteliğindeki bilgilerin belirlenmesinde, şirketin şeffaflığı ile çıkarlarının korunması arasındaki dengenin gözetilmesi gerektiği vurgulanır. İçer-

den öğrenilen bilgilerin kullanımının önlenmesi için gerekli her türlü tedbirin alınması gerekir. Şirketin sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek nitelikteki bilgiye ulaşabilecek konumdaki yöneticilerin ve hizmet aldığı diğer kişi/kurumların listesini hazırlar ve bilgilendirme politikalarında yer alan esaslar çerçevesinde kamuya duyurur.

TTK Düzenlemeleri:

TTK 404. Maddede Denetçilerin sır saklamadan doğan sorumluluğunu düzenlemiştir. Bu madde hükmüne göre;

- Denetçi, işlem denetçisi ve özel denetçi, bunların yardımcıları ve bağımsız denetleme kuruluşunun denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri, denetimi dürüst ve tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdürler. Faaliyetleri sırasında öğrendikleri, denetleme ile ilgili olan iş ve işletme sırlarını izinsiz olarak kullanamazlar. Kasten veya ihmal ile yükümlerini ihlal edenler şirkete ve zarar verdikleri takdirde bağlı şirketlere karşı sorumludurlar. Zarar veren kişi birden fazla ise sorumluluk müteselsildir

- Denetçinin bir bağımsız denetleme kuruluşu olması hâlinde sır saklama yükümü bu kurumun yönetim kurulunu ve üyelerini ve çalışanlarını da kapsar.

Bu madde hükmünden de görüleceği üzere TTK ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında bu konuda da uyum bulunmaktadır.

4.2.6. Kamuya Açıklanması Gereken Önemli Olaylar Ve Gelişmeler

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; önemli durumlar, şirketin finansal durumuna ve faaliyet sonuçlarına olan etkisi ile birlikte derhal kamuya açıklanır.

TTK Düzenlemeleri:

TTK' da birçok maddede bu konu ile ilgili açıklamalar olduğu görülmektedir. Örneğin, 516, 517, 1524. Maddelerde bu konuyla ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

4.3. MENFAAT SAHIPLERİYLE(PAYDAŞLARLA) İLGİLİ DÜZENLEMELER

Menfaat Sahibi, (İşletme İlgilileri), işletmenin hedeflerine ulaşmasında ve faaliyetlerinde ilgisi olan herhangi bir kimse, kurum veya çıkar grubudur. Şirket ile doğrudan ilişki içerisinde bulunan üçüncü kişilerdir. Bu kişi veya grupların işletme ile sözleşmeye dayalı bir ilişkisi olabileceği gibi, ilişkinin sözleşmeye dayanmadığı durumlar da olabilir. Menfaatsahipleri; çalışanlar, alacaklılar, müşteriler, tedarikçiler, sendikalar, çeşitli sivil toplum kuruluşları, devlet, şirkete yatırım yapmayı düşünebilecek potansiyel tasarruf sahiplerini kapsar.

SPK kurumsal yönetim ilkelerinde menfaat sahipleriyle ilgili olarak aşağıdaki konularda düzenleme yapılmıştır:

- Menfaat Sahiplerine İlişkin Şirket Politikası
- Menfaat Sahiplerinin Şirket Yönetimine Katılımının Desteklenmesi
- Şirket Malvarlığının Korunması
- Şirketin İnsan Kaynakları Politikası

4.3.1. Menfaat Sahiplerine İlişkin Şirket Politikası

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre, şirketin kurumsal yönetim uygulamaları, menfaat sahiplerinin mevzuat ve karşılıklı sözleşmelerle düzenlenen haklarını garanti altına alır. Şirketlerin kurumsal yönetim yapısı çalışanlar ve temsilcileri dahil tüm menfaat sahiplerinin yasal ve etik açıdan uygun olmayan işlemlere ilişkin kaygılarını yönetime iletilmesine imkan tanımalı ve bu

hakkı korunmalıdır. Menfaat sahipleri arasında çıkar çatışmaları ortaya çıktığında veya bir menfaat sahibinin birden fazla çıkar grubuna dahil olması durumunda, sahip olunan hakların korunması açısından mümkün olduğunca dengeli bir politika izlenir, her bir hakkın birbirinden bağımsız olarak korunması hedeflenir.

TTK Düzenlemeleri:

TTK 1524. maddede elektronik ortamda işletmeyle ilgili bilgilerin açıklanması gerektiğini düzenlediğinden, menfaat sahiplerinin yani işletme ilgililerinin de bu bilgilerden yaralanması mümkün olacaktır. TTK'nın 1529. maddesi de kurumsal yönetim ilkelerine atıfta bulunmaktadır.

4.3.2. Menfaat Sahiplerinin Şirket Yönetimine Katılımının Desteklenmesi

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre, başta şirket çalışanları olmak üzere menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımını destekleyici mekanizma ve modellerin şirket faaliyetlerini aksatmayacak şekilde geliştirilmesi öngörülmektedir.

TTK Düzenlemeleri:

TTK'nın 360 . maddesinde belirli grupların yönetim kurullarında temsil edilmesi düzenlenmiştir.

4.3.3. Şirket Mal Varlığının Korunması

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler; menfaat sahiplerini zarara uğratmak şirketin İnsan kaynakları politikası kastıyla malvarlığının azalmasına yol açacak tasarruflarda bulunamaz.

TTK Düzenlemeleri:

TTK'nın 369.maddesinde yönetim kurulunun özen ve bağlılık yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu madde gereği yönetim kurulu görevini ya-

parken gerekli özeni göstermek ve şirket menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek zorundadır.

4.3.4. Şirketin İnsan Kaynakları Politikası

SPK Kurumsal yönetim ilkelerinde şirketin insan kaynakları politikasının nasıl çalışması gerektiği hususunda düzenlemeler bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz (**SPK. KYİ.3/4**)

- işe alım politikaları oluşturulurken ve kariyer planlamaları yapılırken, eşit koşullardaki kişilere eşit fırsat sağlanması ilkesi benimsenir.
- Katılımcı bir yönetim ortamının oluşturulmasını teminen, şirketin finansal imkanları, ücret, kariyer, eğitim, sağlık gibi konularda çalışanlara yönelik bilgilendirme toplantıları yapılarak görüş alışverişinde bulunulur.
- Çalışanlar ile ilgili olarak alınan kararlar veya çalışanları ilgilendiren gelişmeler çalışanlara veya temsilcilerine bildirilir.
- Şirket çalışanlarının görev tanımları ve dağılımı ile performans ve ödüllendirme kriterleri yöneticiler tarafından belirlenir ve çalışanlara duyurulur. Çalışanlara verilen ücret ve diğer menfaatlerin belirlenmesinde verimliliğe ve diğer önemli görülen faktörlere dikkat edilir.
- Çalışanlar için güvenli çalışma ortam ve koşulları sağlanır ve bu ortam ve koşullar sürekli olarak iyileştirilir.
- Çalışanların özlük hakları ile çalışma ortamı ve koşullarındaki değişikliklere ilişkin kararlarda ilgili sendikalardan görüş alınır.
- Çalışanlar arasında ırk, din, dil ve cinsiyet ayrımı yapılmaması, insan haklarına saygı gösterilmesi ve çalışanların şirket içi fiziksel, ruhsal ve duygusal kötü muamelelere karşı korunması için önlemler alınır.

TTK Düzenlemeleri:

TTK da bu konuda açık bir hüküm bulunmakla beraber yöneticilerin sorumlulukları belirlenirken dürüst ve eşit davranılması gerekliliğinden bahsederek genel bir kural olarak bu hususları düzenlediğini kabul edebiliriz. Ayrıca madde 522 de çalışanlar ve işçiler lehine yardım akçesi ayrılabilen düzenlenmiştir.

“MADDE 522- (1) Esas sözleşmede şirketin yöneticileri, çalışanları ve işçileri için yardım kuruluşları kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya bu amacı taşıyan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir.

(2) Yardım amacına özgülünen yedek akçelerin ve diğer malların şirketten ayrılması suretiyle bir vakıf veya kooperatif kurulması zorunludur. Vakıf senedinde, vakıf malvarlığının şirkete karşı bir alacaktan ibaret olacağı da öngörüülebilir.

(3) Şirketin bu amaca özgüllediği yedek akçeden başka, yöneticilerden, çalışanlardan ve işçilerden aidat alınmışsa, iş ilişkisinin sonunda, vakıf senedine göre yapılan ayırmadan yararlanamadıkları takdirde çalışanlara ve işçilere hiç değilse ödedikleri tutarlar ödeme tarihinden itibaren kanuni faiziyle birlikte geri verilir.”

4.3.5. Müşteriler Ve Tedarikçilerle İlişkiler

SPK Kurumsal yönetim ilkeleri, şirketin müşteriler ile satıcılar arasındaki ilişkileri de düzenlemiştir. Bu ilkelere göre;

- Şirket, mal ve hizmetlerinin pazarlamasında ve satışında müşteri memnuniyetini sağlayıcı her türlü tedbiri alır.
- Ticari sır kapsamında, müşteri ve tedarikçiler ile ilgili bilgilerin gizliliğine özen gösterilir. Şirket ile müşteriler ve tedarikçiler arasında haksız menfaatten uzak iyi ilişkiler kurulması ve taraflar arasında yapılan anlaşma koşullarına uyum sağlanması için şirketçe gerekli önlemler alınır.

TTK Düzenlemeleri:

Bu konuda açık bir hüküm bulunmamakla beraber yönetim kurullarının görevlerinin tanımında ve 1529 maddede SPK kurumsal yönetim ilkelere uyum zorunluluğu bu konuları da dolaylı olarak düzenlemektedir.

4.3.6. Etik Kuralları

SPK Kurumsal yönetim ilkelerine göre; şirketin faaliyetleri, yönetim kurulu tarafından hazırlanan, genel kurulun bilgisine sunulan ve kamuya açıklanan etik kuralları çerçevesinde yürütülür. Oluşturulan etik kuralları ile ilgili uygulamalar kamuya açıklanır.(**SPK KYİ.3/6**)

TTK Düzenlemeleri:

TTK'nın 1524. Maddesinde menfaat sahiplerinin bilgilendirilmesi ile ilgili hükümler bulunmaktadır.

Ayrıca daha önce de vurgulandığı üzere TTK 1529 maddede SPK kurumsal yönetim ilkelerine atıfta bulunmaktadır,

4.3.7. Sosyal Sorumluluk

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; Şirket, sosyal sorumluluklarına karşı duyarlı olur; çevreye, tüketiciye, kamu sağlığına ilişkin düzenlemeler ile etik kurallara uyar ve bu konulardaki politikalarını kamuya açıklar.

TTK Düzenlemeleri:

Menfaat sahiplerinin bilgilendirilmesi ile ilgili hükümler TTK'nın 1524. maddesinde bulunmaktadır. TTK'nın 1529. Maddesi de kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması konusunda atıfta bulunmaktadır

4.4. YÖNETİM KURULUNA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Yönetim kurulu, genel kurulda pay sahiplerinin kendisine vermiş olduğu yetki doğrultusunda,

mevzuat, esas sözleşme, şirket içi düzenlemeler ve politikalar çerçevesinde yetki ve sorumluluklarını kullanır ve şirketi temsil eder. TTK'da yönetim kurulu ile ilgili düzenlemeler kurumsal yönetim ilkeleri açısından aşağıdaki gibidir:

1. Yönetim Kurulunun Temel Fonksiyonları TTK md , 374
2. Yönetim Kurulunun Faaliyet Esasları ile Görev ve Sorumlulukları TTK md. 369 370,374-378
3. Yönetim Kurulunun Oluşumu ve Seçimi TTK md 359,362-.364
4. Yönetim Kuruluna Sağlanan Mali Haklar TTK md 394
5. Yönetim Kurulunda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı ve Bağımsızlığı TTK 360
6. Yöneticiler TTK 366- 371,388-393,396

4.4.1. Yönetim Kurulunun Temel Fonksiyonları

SPK kurumsal yönetim ilkelerinde yönetim kurulunun temel fonksiyonları ile ilgili olarak aşağıda açıklanan düzenlemeler bulunmaktadır. (**SPK.KYİ.4/1**)

- Yönetim kurulu bir şirketin en üst seviyede stratejik karar alma, yürütme(yönetim) ve temsil organıdır. Yönetim kurulu,şirketin misyonunu/vizyonunu belirler ve kamuya açıklar
- Yönetim kurulu yöneticiler tarafından oluşturulan stratejik hedefleri onaylar
- Yönetim kurulu, sürekli ve etkin bir şekilde, şirketin hedeflerine ulaşma derecesini, faaliyetlerini ve geçmiş performansını gözden geçirir. Bunu yaparken her konuda uluslararası standartlara uyum sağlamaya çalışır.Gerektiği durumda gecikmeden ve sorun ortaya çıkmadan önce ön-

lem alır. Yönetim kurulu, şirket faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye, iç düzenlemelere ve oluşturulan politikalara uygunluğunu gözetir.

TTK Düzenlemeleri:

TTK 'nın 374. maddesi yönetim kurulunun görev ve yetkilerini düzenlemiştir. Bu konuda belirlenen görev ve yetkiler aşağıdaki gibidir:

-Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir

4.4.2. Yönetim Kurulunun Faaliyet Esasları İle Görev Ve Sorumlulukları

SPK kurumsal yönetim ilkeleri, yönetim kurulunun faaliyet esasları ile ilgili görev ve sorumluluklarıyla ilgili olarak aşağıdaki ilkeleri tanımlamıştır.

-Yönetim kurulu faaliyetlerini eşitlikçi, şeffaf, hesap verebilir ve sorumlu bir şekilde yürütür.

- Yönetim kurulunun yetki ve sorumlulukları; fonksiyonları ile tutarlı ve hiçbir şüpheye yer bırakmaksızın, her bir yönetim kurulu üyesi, yönetici ve genel kurula tanınan yetki ve sorumluluklardan açıkça ayrılabilir ve tanımlanabilir biçimde şirketin esas sözleşmesinde yer alır. Bu çerçevede yönetim kurulu üyeleri arasında görev dağılımı yapılır. Yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin yetki ve sorumlulukları açık ve anlaşılabilir olur; faaliyet raporunda yer alır ve kamuya açıklanır.

-Yönetim kurulu üyesi görevini basiretli biçimde ve iyi niyet kuralları çerçevesinde yerine getirir. Görevin basiretli ve iyi niyet kuralları çerçevesinde ifa edilmesi, benzer durumlarda ve benzer koşullar altında asgari olarak gösterilmesi gereken dikkat ve özenin gösterildiği anlamı

na gelir. Yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini tam olarak yerine getirebilmelerini teminen her türlü bilgiye zamanında ulaşmaları sağlanır.

-Yönetim kurulu üyeleri mevzuat, esas sözleşme ve genel kurulun kendilerine yüklediği görevleri kasten veya ihmalen yerine getirmemeleri halinde müteselsilen sorumlu olur.

-Yönetim kurulu üyesinin şirket işleri için yeterli zaman ayırması esastır.Bu kapsamda, üyenin şirket dışında başka görev veya görevler alması belli kurallara bağlanır ve sınırlandırılır.Yönetim kurulu üyesi prensip olarak şirket ile işlem yapamaz ve rekabet edemez.

-Yönetim kurulu üyesi şirket ile ilgili gizli ve/veya ticari sır niteliğindeki bilgileri kamuya açıklayamaz. Bu husus şirketin etik kurallarında yer alır.Yönetim kurulu bu bilgilerin şirketin diğer çalışanları tarafından da şirket dışına çıkarılmasını önlemeye yönelik gerekli tedbirleri alır.Yönetim kurulu üyesi, şirket hakkındaki gizli ve kamuya açık olmayan bilgiyi kendisi veya başkaları lehine kullanamaz, şirket hakkında yalan,yanlış, yanıltıcı, mesnetsiz bilgi veremez, haber yayamaz ve yorum yapamaz. Yöneticiler şirketin iflası halinde; iflasın istenmesinden önceki son üç yıl içinde her ne ad altında olursa olsun hizmetlerine karşılık aldıkları ve emsallerine göre bariz derecede farklı olan maddi menfaatin fazla olan kısmını şirkete iade ederler.

-Yönetim kurulu üyeleri, şirkette göreve başlamadan önce, mevzuata, esas sözleşmeye, şirket içi düzenlemelere ve oluşturulan politikalara uyacaklarını ve uymadıkları takdirde şirketin, pay ve menfaat sahiplerinin bu nedenle uğrayacakları zararları müteselsilen karşılayacaklarını yazılı olarak beyan ederler

-Yönetim kurulu; periyodik mali tabloların mevcut mevzuat ve uluslar arası muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanmasından, su-

nulmasından ve gerçeğe uygunluğu ile doğruluğundan sorumludur. Yönetim kurulu, periyodik mali tablolar ve yıllık faaliyet raporunun kabulüne dair ayrı bir karar alır.

-Yönetim kurulunun temel fonksiyonlarının haricinde, komitelerin görüş ve önerilerini de dikkate alarak, yerine getireceği başlıca görev ve üstleneceği sorumlulukları vardır.

-Yönetim kurulu başkanı, diğer yönetim kurulu üyeleri ve icra başkanı/genel müdür ile görüşerek yönetim kurulu toplantılarının gündemini belirler.Yönetim kurulu toplantılarında gündemde yer alan konular açıkça ve her yönü ile tartışılır. Yönetim kurulu üyesi, toplantılarda muhalif kaldığı konulara ilişkin makul ve ayrıntılı karşı oy gerekçesini karar zaptına geçirtir ve yazılı olarak şirket denetçilerine iletir.

-Yönetim kurulu toplantıları etkin ve verimli bir şekilde planlanır ve gerçekleştirilir. Yönetim kurulu toplantı ve karar nisabına esas sözleşmede yer verilir

-Yönetim kurulu toplantıları ile ilgili dokümanın düzenli bir şekilde tutulması amacıyla tüm yönetim kurulu üyelerine hizmet vermek üzere yönetim kurulu başkanına bağlı bir sekreteryaya oluşturulur.Yönetim kurulu üyesi, kendisinin, eş ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarının menfaatini ilgilendiren yönetim kurulu toplantılarına katılamaz.Yönetim kurulu toplantılarında, bağımsız üyelerin muhalif kaldığı konulara ilişkin makul ve ayrıntılı karşı oy gerekçeleri kamuya açıklanır Yönetim kurulunun seyahat/toplantı giderlerini, görevi ile ilgili özel çalışma isteklerini ve benzer masraflarını karşılayacak bir bütçesi olur.

TTK Düzenlemeleri:

SPK kurumsal yönetim ilkelerinde ayrıntılı olarak düzenlenen yönetim kurulunun görev ve sorumlulukları TTK'nın değişik maddelerinde dü-

zenlenmiştir.TTK'nın 359-396 maddeleri anonim ortaklıklarının yönetim kurullarına ilişkin düzenlemeleri oluşturmaktadır. Bu maddelerden bazıları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- TTK'nın 369. maddesi yönetim kurulunun özen ve bağlılık yükümlülüğünü düzenlemiştir. Bu madde hükmüne göre;yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.

TTK'nın 375. Maddesi ise yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerini düzenlemiştir.

- Yönetim kurulunun bilgi alma ve inceleme hakkı 392. maddede düzenlenmiştir.Her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirilmesi, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez.

Yönetim kurullarının rekabet yasağı daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere TTK'nın 396. maddesinde düzenlenmiştir.

TTK'nın 391. maddesi ise yönetim kurulunun batıl kararlarını düzenlemiştir.Yönetim kurulunun kararının batıl olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. Özellikle;

- Eşit işlem ilkesine aykırı olan,

- Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,

- Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren,

- Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin, kararlar baktır.

TTK'nın 514. ve 515. maddelerinde finansal tabloların yönetim kurulları tarafından hazırlanacağı vurgulanmaktadır. Bu madde hükümleri de daha önce açıklanmıştır.

Yönetim kurullarının görev dağılımı TTK'nın 366. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre;

-Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer. Esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilir.

-Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler oluşturur.

TTK'nın 393.maddesinde yönetim kurulunun katılamayacağı karar süreçleri belirlenmiştir. — Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

- Bu hükümlere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak

varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ve söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri bu sebeple şirketin uğradığı zararı tazminle yükümlüdürler.

- Müzakereye, yasak nedeniyle katılmamanın sebebi ve ilgili işlemler yönetim kurulu kararına yazılır.

4.4.3. Yönetim Kurulunun Oluşumu Ve Seçimi

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre (SPK.KYİ.4/4); yönetim kurulu en üst düzeyde etki ve etkinlik sağlayacak şekilde yapılandırılır.Yönetim kurulunda icrada görevli olan ve olmayan üyeler bulunur. Yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiç bir etki altında kalmaksızın icra etme niteliğine ve potansiyeline sahip **bağımsız üyeler** bulunur.

- Yönetim kurulunun, sayısı ikiden az olmamak üzere en az üçte biri bağımsız üyelerden oluşur. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında kusuratarlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır.

- Bağımsız yönetim kurulu üyesine yönetim kurulunun önerisi ve genel kurulun onayı ile sağlanacak, ücret ve huzur hakkı gibi maddi imkanlar, bağımsızlığı koruyacak düzeyde olur. Bu amaca yönelik olarak sağlanan maddi imkanlar bağımsızlığı engellemez.

- Düzenleyici otoritelerde ve öz düzenleyici kuruluşlarda çalışmış olan meslek personeli, diğer bağımsızlık şartlarını da taşıdıkları takdirde, bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilirler.

- Şirketin yönetim kurulunda son altı yıl içerisinde yönetim kurulu üyeliği yapan bir kişi, yönetim kuruluna bağımsız üye olarak atanamaz

- Yönetim kurulu üyelerinin seçiminde, birikimli oy sisteminin uygulanmasına öncelik verilir.

TTK Düzenlemeleri:

TTK'nın 359. maddesi üyelerin sayısı ve niteliklerini düzenlemiştir. Bu madde hükmünde yer alan düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

- Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye'de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır.

- Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.

- Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz.

- Üyeliği sona erdiren sebepler seçilmeye de engeldir.

TTK'nın 360. Maddesinde ise daha önce de açıklandığı üzere belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi düzenlenmiştir. Bu madde de belirtilen esaslar aşağıdaki gibidir:

- Esas sözleşmede öngörülmek şartı ile, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı

da tanınabilir. Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur. Bu şekilde tanınacak temsil edilme hakkı, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemeler saklıdır.

- Bu maddeye göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı sayılır.

TTK'nın düzenlemeleriyle, SPK'nın kurumsal yönetim ilkelerinde yönetim kurulunun oluşumuyla ilgili olarak getirilen düzenlemelerin uyumlu olduğunu, her iki düzenlemede de bağımsız yönetim kurulu üyelerine yer verildiğini söyleyebiliriz.

4.4.4. Yönetim Kuruluna Sağlanan Mali Haklar

SPK'nın kurumsal yönetim ilkelerine göre; yönetim kurulu üyesine, ücretinin belirli bir oranını aşmayacak şekilde huzur hakkı verilir. Yönetim kurulu üyelerine verilecek ücret, ilke olarak üyenin zaman yatırımını ve üyelik gereklerinin yerine getirilmesini, asgari olarak ödüllendirme yönetim kurulu üyelerinin performansını yansıtacak ve şirketin performansı ile ilişkilendirilecek şekilde belirlenir. Bu konuda kurumsal yönetim komitesi gerekçe göstermek sureti ile önerilerde bulunur. Ödüllendirme yönetim kurulu üyelerinin performansını yansıtacak ve şirketin performansı ile ilişkilendirilecek şekilde belirlenir. Bu konuda kurumsal yönetim komitesi gerekçe göstermek sureti ile önerilerde bulunur. Şirket, herhangi bir yönetim kurulu üyesine ve yöneticilerine borç veremez, kredi kullanamaz, verilmiş olan borçların ve kredilerin süresini uzatamaz, şartlarını iyileştiremez, üçüncü bir kişi aracılığıyla şahsi kredi adı altında kredi kullanamaz veya lehine kefalet gibi teminatlar veremez.

TTK Düzenlemeleri:

Yönetim kurulu üyelerinin mali hakları TTK'nın 394. maddesinde aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

- Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.

- Yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı TTK'nın 395. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz.

- Yönetim kurulu üyesi, onun 393 üncü maddede sayılan yakınları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın borçlanamazlar. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilirler.

4.4.5. Yönetim Kurulunda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı Ve Bağımsızlığı

SPK kurumsal yönetim ilkelerine göre; şirketin içinde bulunduğu durum ve gereksinimlere uygun olarak, yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarını sağlıklı bir biçimde yerine getirmesini teminen yeterli sayıda komite oluşturulur (SPK.KYİ.4/5). Komite başkanları bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir. Komiteler, en az iki üyeden oluşur. Komitelerin iki üyeden oluşması halinde her ikisi, ikiden fazla

üyesinin bulunması halinde üyelerin çoğunluğu, icrada görevli olmayan üyelerden oluşur. İlke olarak bir yönetim kurulu üyesi birden fazla komitede görev alamaz. Gerek duyulduğunda yönetim kurulu üyesi olmayan, konusunda uzman kişilere de komitede görev verilir. Komiteler kendi yetki ve sorumluluğu dahilinde hareket eder ve yönetim kuruluna tavsiyelerde bulunur, ancak nihai karar yönetim kurulu tarafından verilir. Finansal ve operasyonel faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde gözetilmelerini teminen denetimden sorumlu komite kurulur. Şirketin kurumsal yönetim ilkelerine uyumunu izlemek, bu konuda iyileştirme çalışmalarında bulunmak ve yönetim kuruluna öneriler sunmak üzere kurumsal yönetim komitesi kurulur.

TTK Düzenlemeleri:

Yukarıda da açıklandığı üzere TTK hükümlerinde de yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarını sağlıklı bir biçimde yerine getirmesini sağlamak üzere yeterli sayıda komite oluşturulması imkanı tanınmıştır. (TTK md.366)

4.4.6. Yöneticiler

SPK kurumsal yönetim ilkelerinin 6. Bölümü yöneticilere ilişkin ilkelere ayrılmıştır. Bu ilkelere aşağıdaki gibi özetleyebiliriz (SPK.KYİ.6)

- Yöneticiler görevlerini adil, şeffaf, hesap verebilir ve sorumlu bir şekilde yürütürler.

- Yöneticiler şirket işlerinin; misyon, vizyon, hedefler, stratejiler ve politikalar çerçevesinde yürütülmesini sağlarlar.

- Yöneticiler, yönetim kurulunun her yıl onayladığı finansal ve operasyonel planlara uygun olarak hareket ederler. Yöneticilerin görevlerini ifa edebilmeleri için gerekli yetkiler kendilerine verilir. Yöneticiler verilen görevleri ifa edebilmeleri için gerekli profesyonel nitelikleri haiz olmaları gerekir.

-Yöneticiler görevlerini yerine getirirken mevzuata, esas sözleşmeye, şirket içi düzenlemelere ve politikalara uyarlar; yapılan işlerin bunlara uygunluğu ile ilgili olarak her ay yönetim kuruluna rapor verirler.

-Yöneticiler, şirket hakkındaki gizli ve kamuya açık olmayan bilgiyi kendileri veya başkaları lehine kullanamaz, şirket hakkında yalan, yanlış, yanıltıcı, mesnetsiz bilgi veremez, haber yamaz ve yorum yapamazlar.

-Yöneticiler, şirket işleri ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı hediye kabul etmezler, haksız menfaat sağlamazlar. Yöneticiler görevlerini gereği gibi yerine getirmemeleri nedeniyle şirketin ve üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ederler.

-Yöneticilere verilecek ücret, kişilerin niteliğiyle ve şirketin başarısına yaptıkları katkıyla orantılı olur. Bu kişilere verilecek ücret, piyasa koşullarına göre belirlenir.

-Sermaye piyasası mevzuatı, sigortacılık mevzuatı, bankacılık mevzuatı, kara paranın aklanmasının önlenmesine dair mevzuat ile ödünç para verme işleri hakkında mevzuata aykırılıktan ve/veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kırtarıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları; resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs ya da iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş olanlar yönetici olamaz.

-Şirketin menfaatlerini korumak için yöneticilerin görevden ayrılmaları durumunda şirketin re-

kabet ettiği başka bir şirkette belli bir süre çalışmayacağı ve bu hükme uyulmaması halinde uygulanacak yaptırımlar sözleşme maddelerinde belirtilir.

-Yöneticilerin kendi aralarında ve üçüncü kişilerle olan iletişim sisteminin oluşturulması icra başkanı/genel müdür tarafından sağlanır.

TTK Düzenlemeleri:

Yöneticiler ile ilgili düzenlemeler daha önce de açıklandığı üzere TTK'nın 359-395 maddelerinde düzenlenmiştir. Bu madde hükümleri incelendiğinde yukarıdaki kısımlarda da açıklandığı üzere yöneticilerle ilgili düzenlemelerin SPK kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumlu olduğunu söyleyebiliriz.

4.5. GENEL DEĞERLENDİRME

Yeni TTK hükümleri büyük ölçüde kurumsal yönetim ilkelerini kapsamaktadır. Ayrıca TTK'nın 1529. maddesinde bu konuyla ilgili özel bir düzenleme yapılmıştır. Madde hükmü aşağıdaki gibidir:

“Kurumsal yönetim ilkeleri

MADDE 1529- (1) Halka açık anonim şirketlerde kurumsal yönetim ilkeleri, yönetim kurulunun buna ilişkin açıklamasının esasları ve şirketlerin bu yönden derecelendirme kural ve sonuçları Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Sermaye Piyasası Kurulunun uygun görüşü alınmak şartıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşları, sadece kendi alanları için geçerli olabilecek kurumsal yönetim ilkeleriyle ilgili, ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabilirler”

Bu madde hükmünden de görüleceği üzere TTK SPK'nın kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasını öngörmektedir.

5. TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ İLE İLGİLİ UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

SPK şirketlerinden halka açık olanlar, faaliyet raporlarında kurumsal yönetim ilkeleri uyum beyanını açıklaması gerekir.Yapılan tespitlerde uygulamanın zorunlu olmaması ve isteğe bağlı düzenlemenin çok olması nedeniyle bu bilgilerin gereği gibi henüz tam olarak açıklanmadığı sınırlı sayıda şirketin bu açıklamaları yaptığı görülmektedir.Özellikle parasal menfaatlere ilişkin bilgilerin tam verilmediği görülmektedir.

Türkiye'de 2007 yılından itibaren kurumsal yönetim endeksi hesaplanmaya başlanmıştır.(XKURY).Bu endekste yer alabilmek için şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerini uygulamaları ve SPK tarafından belirlenmiş derecelendirme kuruluşları listesinde bulunan derecelendirme kuruluşlarınca verilen notunun en az 10 üzerinden 7 olması gerekmektedir. Bu endeksin hesaplanmasına 2007 yılında başlanmıştır ve şu anda bu endekste yer alan 32 şirket bulunmaktadır.

SPK 'nın 11 ekim 2011 tarihinde sermaye piyasası kanunu'nun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (z) bendine dayanılarak (Bu madde kanuna yeni eklenmiştir)hazırlanmış olduğu SERİ: IV , 54 nolu "Kurumsal yönetim ilkelerinin belirlenmesine ve uygulanmasına ilişkin tebliğ"de aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

"MADDE 5 – (1) Payları İMKB'de işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan İMKB 30 Endeksine dahil olan bankalar haricindeki halka açık anonim ortaklıklar, Ek'de yer alan Kurumsal Yönetim İlkelerinin 1 numaralı "Pay Sahipleri" bölümünde yer alan 3.2.1, 3.2.4, 3.4.3, 3.4.14, 3.6 ve 4.7 numaralı maddeleri ile 4 numaralı "Yönetim Kurulu" bölümünde yer alan 3.3.1, 3.3.4, 3.3.5 ve 3.3.6 numaralı maddelerini uygulamakla yükümlüdürler.

(2) Payları İMKB'de işlem gören halka açık

anonim ortaklıklardan birinci fıkra kapsamına girmeyenler, faaliyet büyüklükleri ile yapılanma türlerini dikkate alarak, kurumsal yönetime ilişkin yapı ve süreçlerini, bu Tebliğ ekinde yer alan Kurumsal Yönetim İlkelerini esas alarak belirleyebilirler.

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Raporları

MADDE 6 – (1) Payları İMKB'de işlem gören halka açık anonim ortaklıkların yıllık faaliyet raporlarında; bu Tebliğ ekinde yer alan Kurumsal Yönetim İlkelerinde yer alan prensiplerin uygulanıp uygulanmadığına; uygulanmıyor ise buna ilişkin gerekçeli açıklamaya, bu prensiplere tam olarak uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarına ve gelecekte şirketin yönetim uygulamalarında İlkelerde yer alan prensipler çerçevesinde bir değişiklik yapma planının olup olmadığına ilişkin açıklamalara yer verilir. Faaliyet raporunda yapılacak açıklamanın şekli ve asgari unsurları Kurul tarafından belirlenir."

Bu düzenleme kapsamında kurumsal yönetim ilkelerinin birçok maddesinin SPK şirketleri tarafından uygulamaya başlanacağını ve 31.12.2011 tarihli faaliyet raporlarında kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarını göreceğimizi söyleyebiliriz.Aynı şekilde yönetim kurullarında artık bağımsız üyelerin de yer aldığını göreceğiz.

6. SONUÇ

TTK düzenlemeleri ile SPK kurumsal yönetim ilkeleri uyumludur.TTK 'nın yürürlüğe girmesiyle kurumsal yönetim ilkeleri daha yaygın olarak uygulanacak, sadece borsa şirketleri değil diğer anonim şirketler de kurumsal yönetim ilkelerine uyum beyanı düzenleyecektir.Kurumsal yönetim ilkelerinin tam olarak uygulanması, finansal raporlamada ve iş hayatında şeffaflığı, hesap verilebilirliği, eşitliği ve sorumlu davranmayı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
2. Sermaye Piyasası Kurumsal Yönetim İlkeleri
3. Akdoğan ;Nalan; “The Effects of New Turkish Trade Code on Corporate Governance Principles and Evaluation on Application in Turkey. **“3 rd International Conference Fraud Ethics and Social Responsibility” 7-11 June, Nevşehir.**

